

وَرَعِيَّة

جستاری پیرامون عقل کاربردی

یا
اخلاق عملی

۱

شرح نامه امام هفتم (علیه السلام) به هشام بن حکم

محسن فراهانی

www.ketab.ir

| سرشناسه: فراهانی، محسن، ۱۳۴۸ |

| عنوان و نام پدیدآور: ودیعه؛ جستاری پیرامون عقل‌کاربردی یا اخلاق عملی شرح‌نامه حضرت امام موسی کاظم علیه‌السلام به

هشام‌بن حکم / محسن فراهانی، ویرایش: سیدمحمد سادات‌اخوی، علی‌اصغر داودآبادی |

| مشخصات نشر: تهران، فرازاندیش سپرز، ۱۴۰۲ |

| مشخصات ظاهری: ج ۳، شابک دوره: ۲- ۲۸ - ۶۹۶۶ - ۶۲۲ - ۹۷۸، شابک ج ۱: ۴- ۲۴ - ۶۹۶۶ - ۶۲۲ - ۹۷۸ |

| موضوع: موسی بن جعفر^(ع) امام هفتم ۱۲۸ - ۱۸۳ ق، نامه‌ها، Correspondence - ۷۴۵ - ۷۹۹ - Musa ibn Ja'far, Imam VII, ۷۴۵ - ۷۹۹ |

| موضوع: اخلاق اسلامی، Islamic ethics |

| رده‌بندی کنگره: ۸۲۴ ۶/۳۵، رده‌بندی دیوبلی: ۲۹۷/۹۵۶، شماره کتابشناسی ملی: ۹۵۹۵۰۹۹ |

«ودیعہ»، جلد اول

ناشر: موسسه انتشارات فزاندیش سبز

چاپ اول: پاییز ۱۴۰۳، تهران

شابک دوره: ۲-۳۸-۶۹۶۶-۶۲۲-۹۷۸

شابک ج ۱: ۴-۳۴-۶۹۶۶-۶۲۲-۹۷۸

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۵۵۰۰۰۰۰ ریال

قیمت دوره: ۲۰۰۰۰۰۰۰ ریال

نگارش: محسن فراهانی (۱۳۴۸ ه.ش)

ویرایش: سید محمد سادات اخوی، علی اصغر داودآبادی فراهانی

مدیر هنری: مجتبیٰ کوچکی

حروفچینی: اسماعیل ضیفمی، علیرضا براتی، ایمان آشتیانی

طراح جلد: پرویز بیانی

چاپ و صحافی: فزاندیش سبز

نشانی ناشر: خیابان آزادی - نرسیده به میدان انقلاب - خیابان نوفلاح - کوچه شهید آفا صبوری - پلاک ۱۵ - واحد ۱

تلفن: ۰۹۱۹۱۰۰۴۳۱۶

تلفن: ۲۰۰ و ۶۶۹۴۸۱۰۰ (۰۲۱)

انتشار و نقل مطالب این کتاب، با ذکر مأخذ و «با لزوم حفظ امانت و بدون کم و کاست» آزاد است.

درباره کتاب؛

نامه امام موسی کاظم علیه السلام به «هشام بن حکم» یکی از جامع‌ترین سخنان معصومان علیهم السلام در اخلاق و بیان معارف اسلامی است که نزدیک به همه آموزه‌های تربیتی در آیین اسلام را شامل می‌شود.

بنابراین شاید بتوان گفت که این نوشتار، چکیده‌ای جامع از همه آموزه‌های عالی فرهنگی، تربیتی و اخلاقی در دین مبین اسلام است و تاکنون شرح فارسی به این جامعیت، بر سخنان اهل بیت علیهم السلام نوشته نشده است.

منظور از نام‌گذاری کتاب به «ودیعہ»، امانتی است که خداوند نزد انسان گذاشته و آن «عقل» است.

این نوشتار که فرآورده بیش از ۳۰ سال فعالیت نگارنده برای سخنرانی‌های خویش بر روی «منبر» است، یک دائرةالمعارف اسلامی است که نگارش آن، حدود پنج سال طول کشیده و برای نوشتن آن، علاوه بر بهره‌گیری از قرآن کریم، از ۲۱۱ منبع اصیل قرآنی، روایی، تاریخی و ادبی شیعه و سنی استفاده شده است.

برای استناد به سخنانی که در شرح هر فراز از کلمات نورانی امام علیه السلام مطرح شده، علاوه بر استفاده از آیات مرتبط در قرآن کریم و بهره‌وری از تفسیر آنها و استناد به روایات دیگر که مضمون مشابه یا مکمل دارند، نمونه‌های عملی آن فراز هم از زندگی انبیاء، عالمان ربانی و خوبان بیان شده و برای این منظور، حدود ۷۰۰ آیه قرآن کریم، ۹۰۰ سخن از معصومان علیهم السلام و ۵۰۰ بیت شعر از

اندیشمندان، نیز حکایاتی مهم و درس آموز از تاریخ پیشینیان و معاصرین آورده شده است.

در این کتاب نزدیک به ۵۰۰ نفر از شخصیت های تاریخی (اعم از پیامبران، عالمان ربانی، یاران یا مخالفان اهل بیت علیهم السلام، شاهان و دیگران ...) نام برده شده اند و از میان آنها، شناسه ای کامل از کسانی که نیاز بوده برای خواننده شناخته شوند، در پایین صفحه آمده است. این کار در تاریخ تألیف کتاب در جهان، برای اولین بار انجام شده و بی سابقه است.

بنابراین، ارزش پاورقی ها کمتر از متن کتاب نیست؛ ولی چون ممکن بود آوردن آنها در متن، باعث اطناب شده، ملال آور باشد یا رشته کلام را به فراموشی بسپرد، در پایین صفحه آمده اند.

این مجموعه دارای جلد چهارمی است که شناسه ها و حکایت های کتاب و دیعه را شامل می شود؛ که هر یک سودمند و بعضی هم قابل تأمل بسیار است. ولی از آنجاکه اولاً بعضی از آن ها دریافت بی واسطه نگارنده از بزرگان معاصر بوده و در نوشتار دیگری یافت نمی شود و ثانیاً بسیاری از آنها در پاورقی های کتاب آمده و ممکن است در هنگام مطالعه متن، کمتر مورد توجه قرار گیرند، در قالبی جداگانه در جلد چهارم در دسترس قرار داده شده است.

مطالب این مجموعه برای هر کس در هر سطح از ایمان و تحصیلات که باشد و برای همه مردم در هر صنف، یا مسئولین در هر جایگاه که باشند، مورد احتیاج و کاربردی است.

هر سرفصل از کتاب - که در فاصله های کوتاه مشخص شده - بخش یا مطلب جداگانه ای است که در فرصتی هر چند کوتاه، می توان همان را مطالعه و مدتی درباره اش اندیشه کرد.

پس، این کتاب را یک باره نخوانید تا کنار بگذارید! ... بلکه آن را روی میز کار خود - یا در دسترس - قرار داده و طوری بخوانید که جان شما از آن ارتزاق کند.

روشن است که ویژگی ها و امتیازهای گفته شده مربوط به نگارنده نیست؛ و به ارزش والای سخنان معصومان علیهم السلام و معارف اسلام برمی گردد.

ودیعه، اولین تألیف از نگارنده است و شاید آخرین تألیف!
زیرا اولاً - و به لطف خدا - نگارنده شهوتِ کتاب‌نوشتن ندارد...
ثانیاً آنچه از معارف اسلام که لازم است دانسته شود، در این کتاب آمده
است.

اگرچه همهٔ واژگان در این مجموعه، با وضو و یقین نوشته شده و قابل دفاع
است، اما «انتقاد» باعث پویایی و تکمیل است؛ و هیچ سخنی - جز سخن
معصومان علیهم‌السلام - حرفِ آخر نیست. بنابراین و پیشاپیش، از هر انتقادی
تشکر و استقبال می‌شود.

www.ketab.ir

فهرست مطالب:

www.ketab.ir

۱۲	 پیش‌گفتار
۱۲	 ضرورت عقلانیت در دوران معاصر
۱۴	 اخلاق، تجلی‌گاه تمام علوم
۱۸	 مقدمه
۱۸	 اهمیت ممتاز عقل در دین مبین اسلام

۳۵۳	 استفاده درست از ثروت، خدمت به امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشرف است
۳۵۸	 راه درمان حسد
۳۵۹	 تفاوت غبطه و حسد
۳۵۹	 راه درمان حرص
۳۶۰	 داستان عبرت انگیز ثعلبه
۳۶۲	 قناعت، گنج بی پایان
۳۶۳	 دل بستگی مساوی است با اسارت
۳۶۴	 قطع طمع، مؤمن را عزیز می کند
۳۶۶	 نقد نهادینه، موجب پویایی جامعه
۳۶۸	 طمع و تملق، مانع فهم و عمل
۳۶۹	 «آزادی از درون» و «آزادگی از بیرون»، ره آورد قطع طمع
۳۷۰	 قناعت، تیشه ای بر ریشه تعلق ها
۳۷۲	 «جلو بیایید (نه جلو بروید!)» راز موفقیت فرماندهی در اسلام
۳۷۵	 امام حسین علیه السلام ، اصول گرای اصلاح طلب
۳۷۷	 اسارت «درونی» و «ذلت» بیرونی، باهم اند
۳۸۰	 قناعت، در همه چیز پسندیده است، جز کسب علم
۳۸۲	 دل بستگی جز به خداوند، حماقت است
۳۸۴	 اشک، شست و شوگر زنگار دل
۳۸۷	 اقامه «نماز جماعت» به وسیله «آیت الحق محمد تقی بهجت (ره) »، مأموریتی الهی
۳۸۹	 ده صفت کلیدی و بسیار مهم در عاقلان
۳۹۱	 عرصه اختیار، میدان تکامل

۳۹۲	 «جذب» و «انجذاب» بدان و خوبان از دیدگاه بعضی عارفان
۳۹۵	 روز قیامت، پنهان‌ها آشکار می‌شوند
۳۹۵	 انبیاء و شیاطین، تجلی قیامت در دنیا
۳۹۸	 و اما صفت دهم، چه دهمی!
۳۹۹	 مقایسه دو حدیث در کتاب‌های خصال و تحف العقول
۳۹۹	 عاقلان، بهترین بندگان خدا
۴۰۳	 «عاقل» کسی است که دیگران از گزند وی در امان‌اند
۴۰۵	 عیب‌جویی از انسان‌ها، خلاف شرع و ضد اخلاق است
۴۰۷	 امنیت خوب و بد
۴۰۹	 مکتب مستحکم، باکی از صدای مخالف ندارد
۴۱۱	 ترویج افراد بافضیلت، ترویج فضایل است
۴۱۵	 حرمت مؤمن، هفتاد مرتبه بالاتر از حرمت خانه کعبه
۴۱۷	 چشم‌برزخی، «ابزار» سلوک الی‌الله است و برای عیب‌جویی نیست
۴۲۰	 امتحان قطعی مؤمنان، با سختی‌ها و زیان‌ها
۴۲۲	 شکر نعمت، صرف آن در رضای خداست
۴۲۳	 «سلام»، شعار والای اسلام
۴۲۶	 تعامل بشر امروزی: نفاق در نفاق!
۴۲۷	 سلام حقیقی، سیره انبیاء، صلحاء و شهداست
۴۳۰	 بخشش، فضیلت تأکیدشده همه ادیان
۴۳۱	 مثالی برای حساب قیامت
۴۳۲	 بخشیدن و پیامدهای دل‌پذیر آن

- ۴۳۲ بحث لغوی پیرامون واژگان «غُفران»، «کُفران» و «مُضَاعَف»
- ۴۳۵ حکایت گردن‌بند حضرت زهراء علیها السلام، نمونه‌ای از آثار انفاق در راه خدا
- ۴۳۹ قصد «نزدیک شدن به خدا»، شرط قبولی انفاق
- ۴۴۰ یک نمونه قرآنی از برکت‌های انفاق
- ۴۴۱ رِقَّتِ قلب در عبادت‌ها، بر اثر انفاق
- ۴۴۲ انفاق، هرگز برای «خردمند» کار سختی نیست
- ۴۴۷ فهرست منابع
- ادامه مطالب در جلد دوم